

(EPPO) materiālu apstrāde

Sadarbība ar EPPO decentralizētā līmenī –
mācību materiāli prokuroriem un izmeklētājtiesnešiem

Programmas “Tiesiskums” laikposmam no 2014. gada līdz 2020. gadam
līdzfinansējums

Saturs

A – Labi izstrādātas materiālu apstrādes sistēmas nozīme

B – Materiālu apstrādes tehniskie aspekti

C – Materiālu apstrādes vispārējie tiesiskie aspekti

D – *EPPO* materiālu apstrāde

A – Labi izstrādātas materiālu apstrādes sistēmas nozīme

- (kriminālie) materiāli ir izmeklētāju komandas veiktā izmeklēšanas darba realizācija,
- materiāli nav tikai dažādu dokumentu apkopojums vai izmeklējamu notikumu hronoloģisks saraksts,
- kopumā materiāli ir labi pārdomāta izmeklēšanas darba organizēta un saprotama izpausme,
- materiāli ir pamats, lai pieņemtu lēmumus par aizdomās turēto, un tādēļ savā struktūrā tiem jābūt pašizskaidrojošiem.

A – Labi izstrādātas materiālu apstrādes sistēmas nozīme

Materiālu veidi:

> papīra materiāli / elektroniski materiāli

Domājot par nākotni:

> turpmākas izmaiņas ir problemātiskas

A – Labi izstrādātas materiālu apstrādes sistēmas nozīme

Ir tikai vieni materiāli:

piekļuve materiāliem būs daudzām dažādām personām/aģentūrām, kuras strādā atšķirīgi / kurām ir atšķirīgas pieejas, un tām ir viegli jāsaprot to struktūra.

It īpaši *EPPO* līmenī: ir dažādi (starptautiski) dalībnieki ar dažādām interesēm, kas strādā ar to pašu lietu un pie tās, taču uz spēles ir likta tikai viena materiālu struktūra.

B – Materiālu apstrādes tehniskie aspekti

Ņemot vērā augsti attīstīto digitalizāciju visās iespējamajās dzīves jomās un it īpaši ekonomiskajā dzīvē, liela apjoma elektronisko datu izņemšana un konfiskācija, izmeklējot finanšu noziegumus, vairs nav izņēmuma gadījums, bet gan pašsaprotama parādība.

Bieži tiek atrasti dati — pat mazos uzņēmumos — vairāku terabaitu apjomā, kas atbilst vairākiem elektroniskajiem dokumentiem trīsciparu miljonu apmērā. Tas izmeklēšanas iestādēm rada vairākas problēmas.

B – Materiālu apstrādes tehniskie aspekti

Ņemiet vērā, ka ir dažādas iestādes, kas ir atbildīgas par datu piegādi, kurām var būt atšķirīgas organizatoriskās prioritātes:

- bankas;
- nodokļu konsultanti;
- telefona pakalpojumu piedāvātāji, tīkla operatori;
- maksātspējas administratori;
- biroji, iestādes;
- veselības apdrošināšanas iestādes;
- rēķinu pakalpojumu sniedzēji.

B – Materiālu apstrādes tehniskie aspekti

Ņemiet vērā , ka ir dažādi datu formāti un datu struktūras:

- teksta datnes / attēlu datnes
- *OpenDocument* datnes (odf)
- *Excel* datnes
- *CSV* datnes
- *TXT/DOC* datnes
- *PDF* datnes
- *DMP* datnes

B – Materiālu apstrādes tehniskie aspekti

Veiksmīgai datu analīzei nepieciešami šādi aspekti:

- cieša sadarbība starp prokuratūru un policijas nodaļām;
- agrīna izpratnes veidošana par problēmām, kuras varētu rasties;
- tehnisko iespēju un individuālo spēju apzināšanās un novērtēšana;
- elektronisko pierādījumu objektu prioritizācija;
- lēmums iesaistīt ārējo pakalpojumu sniedzējus, ja tas ir vajadzīgs un iespējams.

B – Materiālu apstrādes tehniskie aspekti

ja datus pieprasa no datu piegādātājiem, pārliecinieties, ka uzmanība ir pievērsta:

- standartizācijai (kontROLSarakstiem);
- precizējumiem (procedūras atsaucei);
- unifikācijai (vairāku adresētu gadījumā).

B – Materiālu apstrādes tehniskie aspekti

Mērķi un problēmas:

- datu kā objektīvu pierādījumu izmantošana;
(ne tikai konfiskācija, bet arī izvērtēšana)
- izmeklēšanas paātrināšana ar mērķtiecīgas izvērtēšanas palīdzību:
pirms tiek veikta pārmeklēšana un kād ir sagaidāms, ka tiks arestēts
liels datu apjoms, būtu pēc iespējas ātrāk jānosaka, kuri dati no
kurām nodaļām vai personām uz kādu laikposmu būs nepieciešami;
- izvairieties no datu dzēšanas un attālinātas neautorizētu personu
piekļuves;
- novērsiet iespējamu piekļuvi/manipulāciju, sevišķi no aizdomās
turēto puses;
- esiet gatavi parolēm, šifrēšanai.

B – Materiālu apstrādes tehniskie aspekti

Sadarbība ar tiesām

- Izmeklētājtiesneša un prokurora lomu pārdalījums, it sevišķi FIA nodarījumos.
- Kā panākt, ka dati ir pieejami tiesai, kas ir atbildīga par tiesas procesu? Jau iepriekš pārbaudiet saskarni, kas ir pieejama liela datu apjoma nosūtīšanai.

C – Materiālu apstrādes tiesiskie aspekti

Galvenās izmeklēšanas iestāžu problēmas:

- Jau no paša sākuma jāņem vērā tiesu noteiktās prasības, it sevišķi elektronisko datu drošības un izvērtēšanas jomā, attiecībā uz pārmeklēšanas un aresta rīkojumu proporcionalitāti, lai, izmantojot pierādījumus, nebūtu jāievēro nekādi ierobežojumi.
- Nepieciešams izmantot būtisku pierādījumu potenciālu, kas piemīt datiem, kuri ir iegūti ar mērķi veikt izmeklēšanu un galu galā pēc iespējas labāk pierādīt noziegumu, vienlaikus saprātīgi izmantojot laiku un personālu.
- Problēmas rada arī piedalīšanās tiesības, kuras ir aizsardzībai, un tās ir jānovērš jau agrīnā posmā.

C – Materiālu apstrādes tiesiskie aspekti

Proporcionalitātes princips

Proporcionalitātes princips nosaka, ka tādās robežās, kas ir pamatojamas, būtu jāizvairās no pārmērīgiem un konfidenciāliem datiem, kas izmeklēšanas procedūrai ir nenozīmīgi. Tāpēc, pamatojoties uz konkrētās lietas faktiskajiem apstākļiem, ir jāpārbauda, vai un kā iespējami labākajā veidā ir iespējama datu iepriekšēja atlase. Tas ir īpaši svarīgi gadījumā, kad pārmeklētas tiek personas, uzņēmumi vai citas organizatoriskas vienības, kas nav aizdomās turētie.

C – Materiālu apstrādes tiesiskie aspekti

Proporcionalitātes princips

- nepieciešama saikne starp elektronisko datu arestu un izmeklēšanas mērķi;
- šim mērķim pietiek ar iespējamu pierādījumu nozīmīgumu, kas jau ir garantēts, ņemot vērā, ka ir visai iespējams, ka arestētie dati prejudiciālajā tiesvedībā varētu kļūt nozīmīgi kā pierādījumi;
- lai no paša sākuma jau tiktu izslēgti dati, kas nav vajadzīgi, vienmēr jādokumentē, ka pirms izmeklēšanas veikšanas labākajā iespējamā veidā ir notikusi datu atlase un kā tā notikusi. Nav iespējams pārbaudīt katru datu kopumu, un tas arī būtu lieki. Lietas būtība ir apsvērt saprātīgu un saprotamu datu atlases sistēmu un to dokumentēt.

C – Materiālu apstrādes tiesiskie aspekti

Pārdomājot izmeklēšanas pasākumus, apsveriet arī:

- Datu aizsardzību:
 - personas datu,
 - sociālo datu,
 - bankas rekvizītu.

- Atrasto datu apstrādi:
 - nepieciešamību uzglabāt datus (serverī/mākonī; datu dublējums),
 - nepieciešamību atšifrēt datus,
 - nepieciešamību klasificēt un iedalīt datus,
 - piesaistītas licences / īpašas programmatūras izmantošanu,
 - datu pārsūtīšanas gadījumā > pilnīgu (*end-to-end*) šifrēšanu,
 - īpašas izvērtēšanas programmatūras izmantošanu.

C – Materiālu apstrādes tiesiskie aspekti

Analizējot arestētos datus, apdomājiet izsvērt to īpašo pierādījumu vērtību:

- kriminālistikas dati > kriminālistikas izmantošana
- finanšu izmeklēšana > naudas izsekošana, konfiskācija, līdzekļu atgūšana
- pieejamo datu nozīmība konkrētās kriminālās darbības gadījumā (piem., krāpšanās ar subsīdijām vai korupcija) > attiecīgo datu atlase
- iesaistot ārējos ekspertus datu izvērtēšanai

C – Materiālu apstrādes tiesiskie aspekti

Organizējot savus materiālus, apsveriet:

- Datu aizsardzību un leģitīmo interešu aizsardzību.
- Aizsardzības piekļuves tiesības materiāliem (vai to daļām).
- (izmeklēšanas iestādes dalība materiālu struktūrā, “pušu procesuālo tiesību vienlīdzība”)
- Kāds ir un būs autorizēto personu loks?
- Kurš veica datu izgūvi un kad? > jābūt pārredzami dokumentētām
- Kurš ir mainījis kuru materiālu daļu un kad? > jābūt pārredzami dokumentētām
- Kam būs jāstrādā ar materiāliem? (kolēģiem/vietniekiem, biroja darbiniekiem, aizstāvības advokātam, tiesas darbiniekiem un dažādu instanču tiesnešiem)

D – *EPPO* materiālu apstrāde

EPPO materiāli ir pat vēl sensitīvāki par valsts materiāliem:

- *EPPO* materiālus lielākoties glabā tikai elektroniskā veidā;
- *EPPO* materiāli attieksies uz komplicētiem jautājumiem;
- *EPPO* materiāli ieinteresēs dažādas ieinteresētās personas.

D – *EPPO* materiālu apstrāde

Regula Nr. 2017/1939

VII NODAĻA (43.–46. pants): INFORMĀCIJAS APSTRĀDE

43.–46. pants ietver noteikumus par

- *EPPO* piekļuvi informācijai (43. pants)
- lietu pārvaldības sistēmas izveidi un piekļuvi tai (44., 46. pants)
- *EPPO* lietas materiāliem (45. pants)

D – EPPO materiālu apstrāde

Regula Nr. 2017/1939: INFORMĀCIJAS APSTRĀDE

43. pants: *EPPO* piekļuve informācijai

"1. *Eiropas deleģētajiem prokuroriem ir iespēja iegūt jebkādu attiecīgu informāciju, ko glabā valsts kriminālizmeklēšanas un tiesībaizsardzības datubāzēs, kā arī citos attiecīgos publisku iestāžu reģistros, ar tiem pašiem nosacījumiem, ko līdzīgos gadījumos piemēro saskaņā ar valsts tiesību aktiem.*

2. *EPPO ir arī iespēja iegūt jebkādu attiecīgu informāciju, kas ir tās kompetencē un ko glabā Savienības iestāžu, struktūru, biroju un aģentūru datubāzēs un reģistros."*

D – EPPO materiālu apstrāde

Regula Nr. 2017/1939: INFORMĀCIJAS APSTRĀDE

44. pants: Lietu pārvaldības sistēma

"1. EPPO izveido lietu pārvaldības sistēmu, kuru uztur un pārvalda saskaņā ar šajā regulā un EPPO reglamentā paredzētajiem noteikumiem."

- Lietu pārvaldības sistēma atbalsta EPPO veiktas izmeklēšanas un kriminālvajāšanas pārvaldību, nodrošina drošu piekļuvi informācijai par izmeklēšanu un kriminālvajāšanu, rada iespēju sniegt informācijas mijnorādes un izgūt datus operatīvās analīzes un statistikas nolūkos unveicina pārraudzību.
- Lietu pārvaldības sistēmā ietver informācijas reģistru, visu lietas materiālu indeksu un visu informāciju no lietas materiāliem, ko glabā elektroniski. Indeksā nav nekādu operatīvo personas datu, izņemot datus, kas ir vajadzīgi, lai identificētu lietas vai izveidotu savstarpējas saiknes starp dažādiem lietas materiāliem.

D – EPPO materiālu apstrāde

Regula Nr. 2017/1939: INFORMĀCIJAS APSTRĀDE

46. pants: Piekļuve lietu pārvaldības sistēmai

- tieša piekļuve reģistram un indeksam ir piešķirta Eiropas galvenajam prokuroram, Eiropas galvenā prokurora vietniekiem, citiem Eiropas prokuroriem un Eiropas deleģētajiem prokuroriem;
- tieša piekļuve elektroniski glabātai informācijai ir piešķirta uzraugošajam Eiropas prokuroram arī ir Kompetentajai Pastāvīgajai palātai;
- citi Eiropas deleģētie prokurori var pieprasīt piekļuvi lietu pārvaldības sistēmā elektroniski glabātai informācijai, kā arī jebkādiem lietas materiāliem.

D – EPPO materiālu apstrāde

Regula Nr. 2017/1939: INFORMĀCIJAS APSTRĀDE

45. pants: EPPO lietas materiāli

"1. Ja EPPO nolemj sākt izmeklēšanu vai izmantot pārņemšanas tiesības saskaņā ar šo regulu, Eiropas deleģētais prokurors, kurš nodarbojas ar lietu, uzsāk lietas materiālu apkopošanu.

Lietas materiālos iekļauj visu Eiropas deleģētajam prokuroram pieejamo informāciju un pierādījumus, kas saistīti ar EPPO veiktu izmeklēšanu vai kriminālvajāšanu. (...)"

- lietas materiālus saskaņā ar savas dalībvalsts tiesību aktiem pārvalda Eiropas deleģētais prokurors, kurš nodarbojas ar lietu.
- EPPO reglamentā var ietvert noteikumus par lietas materiālu organizēšanu un pārvaldīšanu tādā mērā, kādā tas vajadzīgs, lai nodrošinātu EPPO kā vienotas iestādes darbību.
- aizdomās turēto un apsūdzēto, kā arī citu procesā iesaistīto personu piekļuvi lietas materiāliem nodrošina Eiropas deleģētais prokurors, kurš nodarbojas ar lietu, saskaņā ar šā prokurora dalībvalsts tiesību aktiem.

D – *EPPO* materiālu apstrāde

- **Regula Nr. 2017/1939: datu aizsardzība**
- Ik pēc trīs gadiem: pārskata, vai *EPPO* ir nepieciešams turpināt glabāt personas datus (50. panta 1. punkts)
- Pēc galīgā lēmuma personas dati jādzēš (50. panta 2. punkts)
 - Laikus jādomā par datu/datņu atzīmēm, atribūtiem, laika zīmogiem utt., glabājot un/vai izveidojot datus/datnes.
 - Kad ir pienācis laiks pārskatīšanai/izdzēšanai, par to domāt ir jau par vēlu.

D – *EPPO* materiālu apstrāde

- Valsts tiesību akti par materiālu apstrādi

(dalībvalstu ekspertu paziņojumi)